కథకానిది

కాలింగ్ బెల్ విని తలుపు తీసింది కామేశ్వరి. ఎదురుగా ఓ అపరిచిత యువతి. పాతికేళ్లు పైబడి, పొట్టిగా, పీలగా చామనచాయ రంగుతో ఉన్న ఆమెని ఎక్కడా చూసిన గుర్తు లేక సందిగ్ధంగా చూసింది.

"మీరు కామేశ్వరిగారేనా..." చిరునవ్వుతో నమస్కారం చేస్తూ అడిగిందా అమ్మాయి.

"అ, అవును... మీరు?"

"నాపేరు సుగుణమణి అంటారండి. నేను మీ అభిమానినండీ... మిమ్మల్ని చూడాలని, మాట్లాడాలని వచ్చాను."

"అహా అలాగా... రండి లోపలికి. కూర్చోండి... నా ఎడ్రసు మీకెలా తెలిసింది?" చిరునవ్వుతో అడిగింది రచయిత్రి కామేశ్వరి. ఆ అమ్మాయి లోపలికి వచ్చి కూర్చుంది.

"ఈమధ్యే ఒక మాసపత్రికలో మీరు రాసిన 'జీవితం చేజారనీయకు' నవల చదివాక మిమ్మల్ని తప్పక కల్సుకోవాలనిపించింది. ఆ పత్రికాఫీసులో మీ అడ్రసు తీసుకుని ఇదివరకు ఒకసారి వస్తే మీరు కంట్రీలో లేరని ఫారెన్ టూర్ వెళ్లారని చెప్పారండి – అందుకని మళ్లీ ఇప్పుడు వచ్చాను.... మిమ్మల్ని కొన్ని ప్రశ్నలడగాలని, నా సందేహాలని తీర్చుకోవాలని వచ్చాను..."

"చాలా సంతోషం అమ్మా సుగుణమణీ, ఒక నవల చదివి రచయిత్రిని కల్సుకుని మాట్లాడాలని వచ్చినందుకు థాంక్స్.. నాకు చేతనయినంతగా మీ సందేహాలని తీర్చడానికి ప్రయత్నిస్తాను. ముందు మీరేం తీసుకుంటారు? కాఫీ, టీ, కూల్‌డ్రింక్" అతిథిమర్యాద కోసం అడిగాను.

"ఏం వద్దు. కాస్త చల్లని నీళ్లివ్వండి చాలు..." అంది సుగుణ. కామేశ్వరి యిచ్చిన నీళ్లు తాగింది.

"యిప్పుడు చెప్పండి మీ గురించి? మీరేంచేస్తుంటారు?" కుతూహలంగా అడిగాను.

"మొన్నటి వరకు గృహిణి ప్లస్ ఉద్యోగినిని. ఈ రోజు కేవలం ఉద్యోగినిని మాత్రమే. జూనియర్ ఉమెన్స్ కాలేజీలో లెక్చరర్‌గా ఉన్నానండి" అదోలా నవ్వింది.

"అంటే..." అర్థంకాక సందిగ్ధంగా చూశాను.

"అంటే నా మొగుడ్ని వదిలేసి ఉద్యోగం చేసుకుంటున్న ఆడదాన్ని – నేను మిమ్మల్నెందుకు కల్సుకోవాలనుకున్నానో తెలుసా? మీ నవల చదివాక నాకు చాలా ఆవేశం వచ్చింది. అసలు మీరా నవల రాయడంలో మీ ఉద్దేశం ఏమిటో చెపుతారా?" వచ్చింది మొదలు ఏదో అడిగేయాలన్న ఆమె ఆరాటం గుర్తించింది కామేశ్వరి.

"ఆ నవల చదివాక కూడా మీకు ఇంకా నేను చెప్పదలచింది ఏమిటో అర్థం కాలేదంటే నే చెప్పదలచింది సరిగ్గా వ్యక్తం చేయలేకపోయానన్నమాట" కామేశ్వరి నవ్వుతూ అంది. "అహా అది కాదు. అర్థం కాలేదని కాదు. మీరు సరిగా చెప్పలేదనీ కాదు.. వాట్ ఐ మీన్, మీరు ఆ నవలలో మొగుడెలాంటివాడైనా... తిట్టినా, కొట్టినా సహించి ఆత్మాభిమానం చంపుకుని కాపురాలు చేసుకోండి. కాపురాలు పాడు చేసుకుంటే నష్టపోయేది ఆడవాళ్లేనని చెప్పడంలో మీ ఉద్దేశం ఏమిటో కాస్త వివరంగా చెప్పగలరా..." ఆవేశంగా, దూకుడుగా అంది.

"మొగుడు తిట్టినా, కొట్టినా, హింసించినా నాథా నీవే గతి అని కాళ్ల దగ్గర పడుండమని ఆ నవలలో నేనెక్కడా రాసిన గుర్తులేదు నాకు." శాంతంగా నవ్వుతూ అంది కామేశ్వరి.

"మీరేమిటి రాశారు? ఆ నిర్మల భర్తనించి వేరుపడి, తను కోల్పోయిందేమిటో గుర్తించి పశ్చాత్తాపపడి తనలా యింకో అమ్మాయి జీవితం చేజార్చుకోరాదని ఆ అమ్మాయికి నచ్చచెప్పి భర్త దగ్గరికి పంపి కాపురం కుదుటపర్చాలని తాపత్రయపడి కాపురం నిలుపుతుంది అని రాశారు. అంటే దానర్థం, ఈరోజు మొగుడ్ని వదిలిన వాళ్లందరూ రేపు పశ్చాత్తాపపడితే ప్రయోజనం ఉండదు. మీ కాపురం ఎలాగైనా నిలుపుకోండి అని చెప్పడమే కదా మీ ఉద్దేశం –" ఆవేశంగా నిలేసినట్టు అడిగింది.

"చూడమ్మా, సుగుణమణీ.. నీవు కాస్త ఆవేశం తగ్గించుకుని ఆ నవల మరోసారి చదివి చూడు... పరిశీలనగా చదివితే నేచెప్పదలచింది నీకర్థం అవుతుంది... ఓ రచయిత్రిగా ఏదో ఒక సాంఘిక సమస్య తీసుకుని నా నవలలో ప్రతిబింబింప చెయ్యాలని నా తాపత్రయం. నేను స్త్రీని కనక స్త్రీల సమస్యలు ఏదో ఒకటి నా నవలలో ప్రతిబింబింపచేసి వీలయితే పరిష్కార చూపడం, లేదంటే సమస్య ఇది ఆలోచించండి అని తెలియచెప్పడం నా ధర్మం. అందులో నీతో, మంచీ చెడో, గ్రహించడం, మానడం పాఠకుల ఇష్టం... అవునంటావా."

"అవునండీ. ఇది వరకు మీ నవలలన్నీ చదివాను. మీ 'కొత్తమలుపు'లో హీరోయిన్ తనని మోసం చేసి అన్యాయం చేసిన హీరోని పరువు ప్రతిష్ఠలు పక్కన పెట్టి కోర్టుకు లాగి బుద్ధి చెప్తుంది. మీ 'అరుణ' అందరినీ ఎదిరించి తన ఆశయం కోసం ప్రేమని త్యాగం చేసి పల్లెటూరిలో ప్రాక్టీసు పెట్టి ఆదర్శం నిలుపుకుంది. మీ వివాహబంధాలలో హీరోయిన్ భర్త బాధపెట్టి, ఇల్‌ట్రీట్ చేస్తే ఇంకో స్త్రీ సహాయంతో అతని పై అధికారికి కంప్లైంట్ చేసి దారికి తెస్తుంది. మీ 'శుభోదయం'లో మానభంగానికి గురి అయిన స్త్రీ అది తన తప్పుకాదని, మానభంగం అన్నది శరీరానికి కాని మనసుకి కాదని అలా గురయిన స్త్రీలకి ఆత్మహత్యే శరణ్యం కానక్కరలేదని భర్తని ఎదిరించి వేరుపడి, తనలాంటి ఇంకో అమ్మాయిని కోడలుగా చేసుకుని ఆదర్శంగా నిలుస్తుంది. 'కోరికలే గుర్రాలైతే' నవలలో ఈ కాలం అమ్మాయిలు నవలలు సినిమాలు చూసి జీవితం గురించి ఏవో కలలు కని అవి నిజ జీవితంలో దొరక్కపోయేసరికి జీవితాన్ని ఎలా పాడుచేసుకుంటారో చక్కగా చెప్పారు..."

"మీరు నా నవలలన్నీ చదవడమే కాక గుర్తుపెట్టుకున్నారే బాగా..." ఆమె వాక్ప్రవాహాన్ని అడ్డుతూ అంది కామేశ్వరి.

"అవును మీరు స్త్రీల సమస్యని ప్రతిబింబింపచేసే రచనలు చేస్తారన్నది నాకు నచ్చిన విషయం. మీ నవలలు అందుకే మిస్ కాను... కాని ఈసారి మీరిలా స్త్రీకి పిరికి మందుపోస్తూ రాయడం సహించలేక మీతో దెబ్బలాడాలని వచ్చాను" కాస్త చనువుగా, కాస్త దూకుడుగా నిలేస్తున్నట్టే అంది సుగుణమణి.

"సరేనమ్మా సుగుణా... ఆ నవలలో నీకు నచ్చనిది ఏమిటో ముందు చెప్పు. నిజంగా నేరాసింది తప్పు అని నీవు నన్ను నమ్మించగలిగితే ఆ నవల ప్రింట్ అయి పుస్తకరూపంగా వచ్చే ముందే మార్చేస్తాను. ఆ నవలలో రాసింది తప్పు వెనక్కి

తీసుకుంటున్నానని నా అభిప్రాయం పాఠకులకి చెప్పేస్తాను. సరేనా..." ఓ రచయిత్రి నించి ఈ విధమైన జవాబు ఆశించని సుగుణమణి ఒక్క క్షణం తెల్లబోయి తడబడింది. ఏం అనాలో అర్థం కానట్టు చూసింది.

"అదికాదండీ, పురుషుడు ఎలాంటి వాడైనా ఆడదే సర్దుకుని అడ్జెస్టయి బతకాలని మీలాంటి వారు కూడా అనడం నాకు బాధ కలిగించింది.

"చూడమ్మా ... ఆ నవలలో నేను చెప్పిందేమిటి? ఏ పురుషుడు గాని, ఏ స్త్రీగాని పెర్‌ఫెక్ట్‌గా వుండరు. ఒక్కక్కరికి ఒక్కొక్క బలహీనతలుంటాయి. అందరి స్వభావాలూ ఒకలాగే వుండవు. భర్తలో లోపాలు ఎంచే ముందు, మనలో వీక్ పాయింట్లు ఏమిటో ఆలోచించుకోవాలి. తరువాత భర్తలో లోపం వుంటే అది సరిదిద్ది రిపేరు చేయగలమా అని ఆలోచించాలి ఒక్క క్షణం. శరీరంలో ఏదో రోగం వస్తే వెంటనే ఆ భాగం కోసి పారేసుకుంటున్నామా. డాక్టరు దగ్గరకెడతాం, మందులు పుచ్చుకుంటాం. మనం చెయ్యాల్సిన ప్రయత్నాలు అన్నీ చేసినా శరీరంలో అవయవానికి రోగం తగ్గక పోతే శస్త్ర చికిత్సచేయించి ఆ భాగం తీసేస్తాం కాని మొత్తం శరీరాన్నే త్యజించం గదా - అలాగే భర్తలో లోపం ఉంటే నీ చాతనయినంత వరకు ప్రయత్నించి - అనురాగం, ప్రేమ, సహనం, ఓర్పు అనే ఏ మందులకీ అతనిలో గుణం కన్పించకపోతే శరీరానికి మరణం తప్పదు. అలాగే అప్పుడు నీ వివాహబంధానికి అంతం తప్పదు. చదువు, వ్యక్తిత్వం, ఆత్మాభిమానం, ఉద్యోగం అన్నీ ఉన్నాయి గనక ప్రతీ చిన్న లోపాన్ని భూతద్దంలో చూసి, మాట మాట పెంచుకుని, మనస్పర్థలు, కార్పణ్యాలు, అహాలు పెరిగి చిలికి చిలికి గాలివాన చేసుకుని ఆ గాలి తాకిడికి ఎటో వెళ్లి పడి జీవితాన్ని వ్యర్థం చేసుకోకండి. ఏవో చిన్న చిన్న అపోహలతో కాపురం వదులుకొని తరువాత జీవితంలో పశ్చాత్తాపపడే అవసరం రానీయకండి. చిన్న లోపాలను క్షమించండి. సర్దుకోండి. అభిప్రాయభేదం వస్తే కూర్చుని చర్చించుకోండి. మాట మాట పెంచుకుని, పంతాలు పెంచుకుని పరిస్థితి చేయిజార్చుకుంటే ఒరిగేదేం వుండదు' అని ఓ రచయిత్రిగా పాఠకులకి సందేశం ఇవ్వడం తప్పంటావా..." కామేశ్వరి కాస్త ఆవేశంగానే అంది.

"క్షమ, ఔదార్యం, సహనం యివన్నీ వినడానికి చదవడానికి బాగుంటాయి. కొందరి మనుష్యులపట్ల అవి ఆచరించడం ఎంత కష్టమో మీకెలా తెలుస్తుంది ఏం? క్షమ, ఔదార్యం ఆడదే ఎప్పుడూ ఎందుకు చూపాలి? ఆడదే ఎప్పుడూ ఎందుకు

ఎడ్జస్ట్ అయి సర్దుకు బతకాలి? ఎన్ని యుగాలైనా పురుషాహంకారానికి స్త్రీయే తల ఒగ్గి ఎడ్జస్ట్ అవమని మీలాంటి రచయిత్రులు రాస్తూంటే ఎన్ని యుగాలైనా స్త్రీ పురోగమనం ఎలా సాధిస్తుంది?"

"చూడు సుగుణా.... ఈ ఎడ్జస్ట్‌మెంట్ అన్నది వివాహం విషయంలోనేనా? ఒక్క భర్తతోనేనా? జీవితంలో ప్రతి దశలో ప్రతి మనిషితో ఎడ్జస్టయ్యే మనిషి బతుకుతాడు... ఏం చిన్నతనంలో నిన్ను కన్న తండ్రో తల్లో కోపగించి తిడితే ఎడ్జస్ట్ అవకుండా ఇల్లు వదిలి వాళ్లని వదిలిపోయావా? అక్కో, అన్నో దెబ్బలాడి, కొడితే వాళ్లతో తెగతెంపులు చేసుకుని వచ్చేశావా? ఈరోజు నీ కాలేజీలో ప్రిన్సిపాల్ నీలో ఏదో తప్పు ఎత్తి చివాట్లు వేస్తే ఉద్యోగం వదిలేస్తావా? నీ తోటి లెక్చరర్లు నిన్నేదో వ్యంగ్యంగానో, హాస్యంగానో అంటే కాసేపు ఉడుక్కుంటావు గాని ప్రతి వాళ్లతో తెగతెంపులు చేసుకుంటున్నావా? అంత దాకా ఎందుకు? నీవు డబ్బిచ్చి పెట్టుకున్న మనిషి ఏమన్నా అంటే మానేస్తుందేమోనని ఆలస్యంగా వచ్చినా, నాగాలు పెట్టినా గట్టిగా ఏమనలేక సర్దుకుంటున్నావా లేదా? బస్సులో టిక్కట్టిచ్చి కూర్చోడానికి చోటులేకపోతే నిల్చుని సర్దుకుని ప్రయాణిస్తున్నావు కాని బస్సులో వెళ్లడం మానేశావా? లేక బస్సు వాళ్లతో రోజూ తగవుపెట్టుకుంటున్నావా? బజార్లో డబ్బిచ్చి సరుకు బాగున్నా లేకపోయినా ఉన్నదానిలో మంచిది ఏరుకుని సర్దుకుంటున్నావా లేక కొనడం మానేస్తున్నావా? డబ్బిచ్చి సినిమా టిక్కెట్టు కొనుక్కుని హాలు వాళ్లు ఏ.సి. వేయకపోయినా చచ్చినట్టు ఉక్క భరించి సినిమా చూస్తున్నావా లేక సినిమాలు మానుకున్నావా లేక వాళ్లతో దెబ్బలాట పెట్టుకున్నావా? అంతదాకా ఎందుకు? మన కడుపున పుట్టిన బిడ్డలు... ఎదిరించి నీవెంత అని సమాధానాలు ఇస్తుంటే ఈరోజుల్లో పిల్లలింతే అని సర్దిచెప్పుకుని వాళ్లని చూసీ చూడనట్లు క్షమించుతున్నామా లేక పిల్లలేదో అన్నారని వాళ్లని యింట్లోంచి తరిమేస్తున్నామా? మనిషి ప్రతి రోజూ ప్రతిక్షణం సర్దుకుని ఎడ్జస్టయ్యే బతుకుతాడు సుగుణా – కన్న తండ్రి అంటే తప్పుపట్టం, కన్న బిడ్డలు ఎదిరిస్తే సహిస్తాం. అక్క చెల్లెలు ఏదో అన్నా కాసేపు కోపగించుకున్నా సంబంధ బాంధవ్యాలు తెంపేసుకోం... పనిమనిషి అంటే పడతాం, పాలవాడు నీళ్లు కలిపి మోసం చేసినా సహిస్తాం... రోజూ ఇన్ని రకాలుగా ప్రతి క్షణం ఎడ్జస్ట్ అవుతూ బతికే మనం కేవలం భర్త మనల్ని ఏదో అంటే ఎందుకింత గింజుకుని గోరంతని కొండంతలుగా ఊహించుకుని, అవమానపడి అష్టకష్టాలు పడ్తున్నట్టు,

అదంతా సహించి పడుంటున్నామే ఇంకా ఇలా ఎన్నాళ్లు? అని బాధపడి పోవడం ఎందుకు?" కామేశ్వరి ధాటిగా ఉపన్యసిస్తున్నట్లంది.

సుగుణమణి మొహంలో రంగులు మారాయి... ఏదో అనబోయింది. అనే అవకాశం ఆమెకివ్వకుండా మళ్లీ అందుకుంది కామేశ్వరి.

"చూడు సుగుణా... ఎందుకో చెప్పమన్నావా... వివాహం అయ్యేవరకు తల్లి దండ్రుల కట్టడిలో పెరిగిన మనం పెళ్లవగానే ఒక్కసారి స్వేచ్ఛ పొందినట్లు ఫీలవుతాం. నా మొగుడు, నా ఇల్లు... సంసారం నాది, నా ఇష్టం వచ్చిన రీతిలో ఉండవచ్చు. నా మొగుడు నామాట జవదాటడు. నన్ను అలరిస్తాడు, మురిపిస్తాడు, అన్న ఊహలతో కాపురానికి వస్తుంది ఆడపిల్ల. రాగానే భర్త కాస్త సౌమ్యుడు, సరసుడు అయితే గొడవలుండవు. కాని భర్త కాస్త అహంకారి, అహంభావి అయితే ఆమెకన్న కలలు తారుమారై కలవరపడిపోతుంది. భర్త అదుపాజ్ఞలు, కట్టడి ఆమె ఊహలని తల్లకిందులు చేసేసి తనేదో స్వతంత్రం కోల్పోయి బానిసలా భర్తకి లోబడి ఉండడమా అన్న అహంకారం తలెత్తుతుంది భార్యలో. ఇదివరకటి స్త్రీకి చదువుసంధ్యలు ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం లేదు కనుక భర్త ఏం అన్నా సహించి నాఖర్మ ఇంతే అనుకుని పడి వుండేది. భర్త కాస్త సంతోషంగా పలకరిస్తే పరవశించి, తిట్టిననాడు ఏడ్చి నా బతుకింతే ననుకుంటూ ఇంట్లో చాకిరీ చేసుకుటూ, పిల్లల్ని కంటూ అదే బతుకనుకొనేది. ఈనాటి ఆడపిల్లకి చదువు, ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం రాగానే ... ఏం మేం ఎందుకు అలాపడుండాలి? అని తిరగబడడం నేర్చుకున్నాక పంతాలు పట్టింపులు పెరిగి కాపురాలు వదులుకుంటున్నారు."

సుగుణమణి మళ్లీ ఆవేశంగా ఏదో అనబోయింది. కామేశ్వరి ఆమెని చేత్తో వారిస్తూ, 'వుండు నన్ను పూర్తిగా చెప్పనీ, నే చెప్పడం అయ్యాక నీవు మాట్లాడుదువు గాని.. సుగుణా ఈ విషయం మధ్య అమ్మాయిలు ఒక విషయం మర్చిపోకూడ దంటాను నేను. పుట్టిన తరువాత ఇరవై ఏళ్లో పాతికేళ్లో తండ్రి మనల్ని కట్టడి చేస్తే ఎందుకు మనం సహిస్తున్నాం. ఆయన పెద్దవాడు, పెట్టి పోషిస్తున్నాడు కన్నందుకు మన బాధ్యత తనది అనుకుని తండ్రి ఏమన్నా భరిస్తాం మనం. అలాగే పెళ్లి అయ్యాక తండ్రిలాగే భర్త పెద్దవాడు - ఇరవై ఏళ్లు కాకుండా ఏభై ఏళ్లు మన బరువు బాధ్యతలని పైన వేసుకున్న అతను మనల్ని ఏ విషయంలోనన్నా కట్టడి చేసినా, ఆజ్ఞలు అధికారాలు జారీ చేసినా మనం ఎందుకు భరించం? ఎందుకింత

బాధపడిపోతాం అన్నది ఒక్క క్షణం ఆలోచిస్తే మన బాధకు అర్థం లేదనిపిస్తుంది. నవలలో చెప్పినట్టు ఒకచోట ఎక్కువరోజులు ఇద్దరు కల్సి బతికితే కన్న తల్లితోనే సరిపడదు. పుట్టిన పాతికేళ్ల వరకు వేరువేరుగా బతికి పెళ్లి పేరుతో ఇద్దరు బతుకులు ముడివేసుకుని ఒక ఇంట్లో ఓ ఏభై ఏళ్లు బతకాలంటే జీవితంలో ఎన్ని రకాల ఎడ్జస్ట్‌మెంట్స్ వుండాలంటావు! కాపురం నడవడానికి స్త్రీ, పురుషులిద్దరూ కావాలి కనుక ఒకరికి నచ్చనివి ఒకరు కొన్ని చూసీ చూడనట్టు వదిలేస్తూ, కాసింత క్షమ, ఔదార్యం చూపిస్తూ సర్దుకుపోవాలి గాని ఆడదానికి ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యం ఉన్నంత మాత్రాన కాపురాలు వదులుకుంటే వివాహ వ్యవస్థ దెబ్బతింటుంది...” అని నేను చెప్పాను.

సుగుణమణి మొహం కాస్త మాడింది. ‘అది సరే మీరు చెప్పింది బాగుందనుకోండి. నా పాయింటు మీకు అర్థం కాలేదు. ఈ ఎడ్జస్టుమెంటు ఎప్పుడూ స్త్రీ వైపునించే ఎందుకుండాలి... మీ నవలలో విద్య భర్త దగ్గరికి వెళ్లి అతన్ని మార్చడానికి ప్రయత్నించింది కాపురం కోసం... కాని అతనేం పట్టనట్టు ఊరుకున్నాడు గదా పురుషుడికి భార్య, సంసారం అక్కరలేదా?”

“చూడమ్మా... పురుషుడూ ఎడ్జస్ట్ అవలేదని నీవెలా అనగలవు? ఆ నవలలో విద్య భర్త ఎంత అహంకారి. అహంభావి అయినా సంసారం కావాలనుకోబట్టే గదా కాస్త బెట్టు నటించి విద్యతో రాజీకి వచ్చాడు. ఎడ్జస్ట్ కాకపోతే విద్యని బయటికి నెట్టచ్చుగదా? ఆడదాని అవసరం ప్రతి స్టేజీలోనూ పురుషుడికి కావాలి. చిన్నప్పుడు తల్లి, పెద్దయ్యాక భార్య, వార్ధక్యంలో కూతురో కోడలో ఏ పురుషుడైనా ప్రతి దశలోనూ స్త్రీ మీద ఆధారపడక ఎలా ఉండగలడు - సంసారం అన్నాక స్త్రీ పురుషులు ఒకరి కొకరు ఆధారపడక ఏమవుతారు? ఎటొచ్చీ ఈ పురుషాధిక్య సమాజంలో తరతరాలుగా పురుషుడినన్న అహం, స్త్రీ కంటే తను పై మెట్టున ఉన్నానన్న భావం ఒక్కసారిగా మగవాడిలో ఎలా పోతుంది? పురుషుడి కంటే స్త్రీ ఏ విషయంలోనూ తీసిపోదని వారూ గుర్తించారు. గుర్తిస్తున్నారు. అయినా రక్తంలో జీర్ణించుకుపోయిన భావాలు ఒక్కసారిగా ఎలాపోతాయి? వంటింటి గడపదాటి స్త్రీ ఈ స్థితికి చేరుకోడానికి ఇన్నాళ్లు పట్టింది. ఇంకో తరంలో పురుషుడూ మారి భార్య స్థానం గుర్తించి ఆమెకివ్వాల్సిన విలువ, గౌరవం ఇస్తాడు.

సుగుణ అదోలా నవ్వి ... “ఇవన్నీ మాటల్లో వింటుంటే బాగానే వుంటాయి.

భర్త ఆదరణ అనురాగం లేనిచోట వుండడం ఎంత కష్టమో మీకు తెలియదు. ప్రతి భార్యకి తన భర్త తనని ప్రేమించాలని, తనని అర్థం చేసుకొని సహకరించాలనుకుంటుంది. అలా జరగకుండా అతను అహంకారంతో ఆజ్ఞాపించి గుప్పిటలో బిగించాలని చూస్తే ఎంత సహనం ఓర్పు చూపాలంటారు? ఒక్కరోజు కాదు, నెలకాదు, ఎన్నాళ్లు అణిగిపడి ఉండాలి?" ఆమె ఆవేశం కోపంగా మారింది.

కామేశ్వరి ఒక్క క్షణం సూటిగా ఆమె వంక చూసింది. "చూడమ్మా సుగుణా నేనొక మాట అంటాను కోపం తెచ్చుకోకుండా ఆలోచించు. చూడు... ఇలా పెళ్లవగానే అలా నీ దాసుడయిపోవడానికి, నిన్ను సినిమాల్లో మాదిరి ఆరాధించడానికి, అతను చూడగానే పడిపోయేంత అందం నీలో ఏంలేదు. చూడడానికి అతి సామాన్యంగా ఉన్న నీవు అతన్ని అందంతో కాక నీ మంచి మనసుతో ఆకట్టుకోవాలి – తల్లిలా లాలించి, భార్యగా అనురాగంతో ముంచెత్తి అతన్ని ఆకట్టుకునే ప్రయత్నం నీవు చేశావా? ఇంతకీ మీ ఇద్దరి మధ్య కలతలు ఎందుకు వచ్చాయో చెప్పనే లేదు... అసలు కారణం ఏమిటి–" కుతూహలంగా అడిగింది కామేశ్వరి.

"ఎందుకేమిటి మేడమ్. ఆయనకి ఆడదానికి ఆత్మాభిమానం వుండడం, వ్యక్తిత్వం వుండడం నచ్చదు. ఇంచుమించు ఆయనతో సమానంగా సంపాదించినా నాకోసం స్వతంత్రంగా ఏదీ ఖర్చు పెట్టుకోకూడదు. ఉద్యోగం చేస్తున్నా అరగంట ఆలస్యంగా వచ్చే స్వతంత్రం లేదు. నాకు ఇష్టమైన చీర కొనుక్కొని, నా ఇష్టం వచ్చిన వాళ్లతో ఒక సినిమాకన్నా వెళ్లే స్వేచ్ఛలేని నేను ఆయన అడుపాజ్ఞలకి లొంగిపడి వుండలేదని – పొగరుబోతునని, భర్తంటే లెక్కలేదని, సంపాదన చూసుకుని విర్ర వీగుతున్నానని, కాపురం చేసే లక్షణాలు లేవని రోజూ ఏదో ఒక గొడవతో మనశ్శాంతి లేకుండా చేస్తే అలాంటి మనిషితో ఇంకో ఏభై ఏళ్లు ఎలా బతకమంటారు? అలా సర్దుకు బతకవలసిన ఖర్మ నాకు లేదు కనక ఇల్లు వదిలి వచ్చాను... ఏం నేను చేసింది తప్పంటారా?"

"తప్పు అనను. కాని, అతని వైపు నించి ఆ కోణంలో ఆలోచిస్తే ఒకటి బోధపడ్తోంది నాకు. అతను నిన్ను చేసుకోడానికి కారణం నీ అందం కాదు కనక నీ సంపాదన మీద ఆశ. అతనికి డబ్బాశ వుందని అర్థం అయ్యాక ఏడ్చేపిల్లాడికి కావాలన్న బొమ్మ చేతికిచ్చేస్తే కాసేపు ఆడుకున్నాక వాడే పక్కన పడేస్తాడు – అతని మనస్తత్వం గ్రహించి ఓ ఏడాది ఆ డబ్బుని అతనికే ఇస్తే ఆ యావ తగ్గేదేమో – అతన్ని

ఆకట్టుకోడానికి నీవు ఏవిధంగానూ ప్రయత్నించలేదు కదా, పైగా నీవు సంపాదిస్తున్న సంగతి అడుగడుగునా గుర్తు చేసి అతని అహాన్ని రెచ్చగొట్టి వుంటావు – ”

సుగుణమణి కోపంగా చూసింది. “అంటే నేనేం మనిషిని కాదు దేవతననా మీ ఉద్దేశం – ఆయనేమన్నా కోపం తెచ్చుకోకుండా పరమశాంతంగా వూరుకోడానికి – నాకు అభిమానం, పౌరుషం వుండకూడదనా?”

“ఉండవచ్చు. ఉంటాయి. అందరికీ – అదేం కాదనడం లేదమ్మా. ఈ నవల రాసిన నేను మా ఆయనతో దెబ్బలాడనని కాదు. మేమిద్దరం అరుచుకోమనీ కాదు. ప్రతి సంసారంలో ఇవి తప్పవు. ఇద్దరు మనుష్యులు కల్సి బతికేటప్పుడు ఏ మాట, ఏ కోపం రాకుండా ఎలా వుంటుంది? ఎటొచ్చీ నే చెప్పదలచింది నవలలో చెప్పింది ఏమిటంటే ... సంసారంలో వచ్చే చిన్న కలతలని సర్దుకోండి నైపుణ్యంగా ... కాపురాలు వదులుకుని భవిష్యత్తులో ప్రతి నిమిషం టెన్షన్‌తో బతుకుతూ ఏ అనుభూతులకి, స్పందనలకి నోచుకోకుండా బతికే వంటరి బతుకు కంటే కలతలు, కన్నీళ్లు ఉన్న సంసారమే బెటర్ ఏమో అన్న నిర్మల కథ చెప్పిన తరువాత అర్థం అయ్యేట్టు రాశాను. చూడమ్మా.... విద్యలా నీవింకా చిన్నదానివి, ఇవాళ ఉన్న ఈ వేడి, వాడి, ఆవేశం మరో పదేళ్ల తరువాత నీలో ఉండవు... అప్పుడు చేజార్చుకున్నది చూసుకుని పశ్చాత్తాపపడి ప్రయోజనం ఉండదు. ఆడదానికైనా మగాడికైనా డబ్బొకటే కాదు కావాల్సింది. నా అనేవాళ్లు ప్రతి దశలోను ఉండాలి. ప్రతి దశలోనూ, ప్రతిరోజూ మనిషికి మార్పుకావాలి. మార్పు లేని గానుగెద్దు జీవితం మనిషిని పిచ్చివాడిని చేస్తుంది. ఇదంతా నవలలో చెప్పాను. చెప్పిందే చెప్పడం విసుగనిపిస్తుంది నీకు... నాకూ ... నవల చదివావు గనక ఇంత కంటే ఏం చెప్పను.”

“ఆ పాయింటే నేనూ అడగాలనుకుంటున్నానండీ... జీవితానికి పెళ్లి ముఖ్యమే గాని, పెళ్లే జీవితం కాదు కదండీ ... జీవితంలో వంటరితనం లేకుండా ఉండాలంటే మొగుడే ఉండాలంటారా – మీరు నవలలో నిర్మల జీవితం చేజార్చుకుని వంటరి బతుకుతో పశ్చాత్తాప పడిందని రాశారు. ఏం మొగుడు, సంసారం లేకపోతే జీవితం వ్యర్థమయి పోయినట్టు ఎందుకనుకోవాలి? చెయ్యాలంటే ఎన్ని మంచి పనులు లేవు? సంఘసేవ చెయ్యొచ్చు – అనాథలని ఆదరించవచ్చు – వృద్ధులకి ఆశ్రమం కట్టించి నడపవచ్చు. అనాథ బిడ్డలని చేరదీసి పెంచుకుని కాలక్షేపానికే లోటు రాకుండా చేసుకోవచ్చు. కావాలనుకుంటే వంటరితనం పోగొట్టుకోవడం మన చేతిలో

పని అంటాను నేను". ఇప్పుడేం చెబుతారన్నట్టు గర్వంగా సవాల్ చేసింది సుగుణమణి. కామేశ్వరి వేదాంతిలా నవ్వింది.

"చూడమ్మా సుగుణా, ఇక్కడ వికలాంగుల శరణాలయం ఒకటుంది. అందులో సిస్టర్ నాకు బాగా తెలుసు. ఆవిడకి నేను చెపుతాను గాని, ఒక వారంరోజులు నువ్వక్కడికి వెళ్లి వాళ్లతో కలిసి వాళ్లకి సేవలు చేసి వస్తావా? నీకు మంచి కాలక్షేపం - ఒంటరితనం బాధ ఉండదు." సుగుణమని తెల్లబోయి చూసింది. ఒక్క క్షణంలో మొహంలో రంగులు మారాయి. కామేశ్వరి మాటల్లో వ్యంగ్యం అర్థమైంది. జవాబుకి తడబడింది.

"ఇప్పుడు నాకేం కాలక్షేపం లేదని నేననలేదే - నేనేం ఒంటరిగా ఫీలవుతున్నా నన్నానా?

కామేశ్వరి నవ్వింది - "చూడమ్మా యీ అనాథ సేవలు నీవు నేను అందరూ చెయ్యగల్గితే ఇన్ని వేలమంది లక్షలమందిలో ఏ 'మదర్‌థెరిసా'లాంటి వారి పేరు ఒక్కటో రెండో మాత్రం ఎందుకు వినిపిస్తాయి? అలా ఏ అనాథాశ్రమం, ఏ అంధులకు, కుష్టురోగులకి, వికలాంగులకి సేవ చెయ్యడం అంటే మాటలు కాదు - దానికి చాలా పెద్ద మనసుండాలి. అలాంటి నిత్య సేవకి ఎంతో త్యాగ బుద్ధి, సహనం, శాంతి, ఓర్పు అన్నింటినీ మించి నిస్వార్థ బుద్ధి వుండాలి. రోగులని, వికలాంగులని, అనాథలని అసహ్యించుకోకుండా చేరదీసి ఆ సేవలో లీనమయి మనసా వాచా నమ్మిన సిద్ధాంతానికి కట్టుబడి సంఘసేవ అందరూ చేస్తే అందరూ మదర్ థెరెసాలయ్యేవారు. సంఘసేవ అంటే ఏ గాంధీ జయంతినాడో ఏ అనాథాశ్ర మానికో వెళ్లి మిఠాయిలు పంచి, ఫోటోలు తీయించుకోవడం కాదు - ఒక్క రోజు నీవలాంటి చోటికి వెళ్లి అసహ్యం లేకుండా వాళ్లలో ఒకరిగా కల్సి వాళ్లకి సేవలు చేసిరా చూద్దాం - అలా చెయ్యగల్గిన వాళ్లు మహనీయులు అవుతారు..." సుగుణమణి ఆ మాటలకి మొహం మాడ్చుకుంది.

"చూడమ్మా నీకింకా చిన్నతనం. సంసారం వదులుకుని వచ్చి పట్టుమని ఆరు నెలలు కాలేదు. అందుకే నీలో ఇంకా ఆ వేడి తగ్గలేదు. ఈరోజు నీ భావాలు ఇంకో పదేళ్లు పోయాక ఉండవు. ఈ వేడి ఉండదు. ఈ ఆవేశం స్థానంలో పశ్చాత్తాపం చోటుచేసుకోవచ్చు. మోనాటనస్ జీవితం కంటే కాస్త కలతలున్న సంసారం నయమేమోనని నిర్మలలా నీవు పశ్చాత్తాపపడకూడదని నా కోరిక... సినిమాలలో

పుస్తకాలలో మాదిరి ఏ భర్తా ఉండడు. నిజ జీవితంలో ప్రతి దశలోనూ ఎడ్జస్ట్‌మెంట్ అనే పదానికి తప్ప ప్రేమలు, అనురాగాలు అనే పదానికి తావుండదు. నీ తల్లి వయసున్న దానిని, ఓ రచయిత్రిగా కాక పెద్దదానిగా చెప్తున్నాను. మరో చాన్సు యిచ్చి చూడు ఆయనకి - విద్యలా తెలివిగా ప్రవర్తించి మారినట్టు ఆయనకి నమ్మకం కల్గించు - అప్పటికీ మారకపోతే నీవెన్నుకున్న దోవ నీకుండనే ఉంది. అమ్మా సుగుణా నీవు ఎన్నుకున్న దారి నీ గమ్యం చేర్చదు. ఆ దారంట వెడితే అవస్థల పాలవుతావు. ఆ దారి ఎటుపోతుందో తెలియదు. ఇది సరి అయినదారి అని మంచి చెడు తెలియచెప్పి ఆవేశంలో ఉన్న యువతులకి నచ్చజెప్పడం తప్పంటావా? రచయిత్రిగా నాబాధ్యత అది కాదంటావా - నీలాగే కొంతమంది - ఆడవాళ్లకి పిరికి మందు పోశారు అని ఉత్తరాలు రాశారు. 'ఆడవాళ్లూ ... భర్త ఏదన్నా అంటే పడకండి. అమ్మాయిలూ, సంసారాలు వదులుకుని లేచిపోండి' అని రాస్తే పాఠకులు నన్ను కాకుల్లా పొడిచేవారు. చేతనయితే మంచి చెప్పాలిగాని, అసలే ఆవేశంలో ఏం చేస్తున్నదీ తెలియని వారిని ప్రోత్సహిస్తున్నట్టు నేను రచయిత్రిగా చెయ్యకూడదు. అన్యాయానికి తిరగబడాలి కాని, భార్యా భర్తల విషయంలో న్యాయన్యాయాలు కాదు కావాల్సింది. పరస్పర అవగాహన, పరస్పర గౌరవం. ఆ గౌరవం భర్త ఇవ్వకపోతే యిచ్చేట్టు చేయడానికి ప్రయత్నించండి. అంత తొందరగా ఏ నిర్ణయానికి ఆవేశంతో రాకండి అని ఓ రచయిత్రిగా నేను చెప్పడం సబబో కాదో నువ్వే చెప్పు."

ఏకధాటిగా ఉపన్యాసం ఇచ్చి అలిసిపోయినట్టు కుర్చీలో వెనక్కి వాలింది కామేశ్వరి. సుగుణమణి మొహం అవమానంవల్లో, సిగ్గు వల్లో నల్లబడింది. జవాబు ఏదో చెప్పాలని తడబడి సర్దుకుని నోరు తెరిచే సరికి కాలింగ్‌బెల్ విన్పించింది. కామేశ్వరి లేచి వెళ్లి తలుపు తీసింది. గుమ్మం అవతల ఓ యువతి, యువకుడు. అపరిచితులు - వీళ్లూ ఫాన్స్ కాదు గదా అనుకుంది.

"నమస్కారం అండీ, మీరు రచయిత్రి కామేశ్వరిగారేననుకుంటాం... మిమ్మల్ని కలుసుకోవాలని వచ్చాం. సారీ డిస్టర్బ్ చేయలేదు కదా... మీ నవల చదివి..." అతనన్నాడు.

కామేశ్వరి నవ్వుతూ "ఇవాళెంత సుదినం. ఓ నవల చదివి పాఠకులు రియాక్టయి రచయిత్రితో మాట్లాడాలని రావడం నిజంగా సంతోషించదగ్గ విషయం. రండి లోపలికి, ఇదిగో ఈమె సుగుణమణి అని నవల చదివి మాట్లాడాలని వచ్చారు. ఇందాకటి నించీ అదే చర్చిస్తున్నాం."

"నాపేరు రవి అండీ, ఈమె నా మిసెస్ కృష్ణవేణి. ఇద్దరం బ్యాంక్‌లో ఆఫీసర్లం మేడం... మీ నవల చదివి మా ఆవిడకి జ్ఞానోదయం కలిగి ..." నవ్వుతూ ఏదో అంటున్నాడు.

"ఇదిగో జ్ఞానోదయం నాకేనా ... మీకూ అయింది..." అమ్మాయ్ గయ్‌మంది మొగుడి మీద.

"అదిగో మళ్లీ దెబ్బలాటకి దిగకు. మనం సంధి కుదుర్చుకుని ఇంకా రెండు రోజులన్నా కాలేదు. మేడమ్... మేం ఇద్దరం పంతాలకి, పౌరుషాలకి పోయి ఇద్దరికిద్దరం బిగుసుకుని ఆరు నెలలుగా విడిగి ఉన్నాం. ఆవిడ అలిగి పుట్టింటికి పోయి కూర్చుంది. నేనెందుకు పిలవాలన్న మగ అహంతో నేను కూర్చున్నాను..."

".... ఆ సమయంలో మీ నవల 'జీవితం చేజారనీయకు' చదివాను. ఆ నవల్లో విద్యలా నేనూ నటించి ఆయన్ని మార్చగలనో లేదో చూడాలన్న పంతం వచ్చింది. పరీక్షించి మారకపోతే రచయిత్రిగారూ ఇలాంటి అభూత కల్పనలు రాయకండి, మంత్రాలకి చింతకాయలు రాలవు అని మీతో దెబ్బలాడాలనుకున్నాను. ఇదంతా ఆయనకి తెలీదనుకోండి."

"ఫార్చునేట్లీ... నేను బుద్ధిమంతుడినయిపోయాను. మా కాపురం కుదుటపడింది. అయితే మా ఆవిడకి తెలియనిదొకటుంది... ఆ నవల మా ఫ్రెండొకడు తెచ్చి ఇస్తే నేనూ చదివాను. ఆవిడ రాగానే ఎందుకు వచ్చింది, ఏ ప్లానుతో వచ్చిందో నాకర్థం అయినా తెలియనట్లు నటించాను. అఫ్‌కోర్సు - అలాంటి అవకాశం కోసం నేనూ చూశాను. కనుక ఏం తెలీనట్లు నటించి... మారినట్టు నమ్మించాను." అతను చిలిపిగా నవ్వాడు భార్యని చూసి... ఆ అమ్మాయి ఒక్క క్షణం తెల్లపోయింది. తరువాత ఒక్కసారిగా "యూ చీట్..." అని అరిచి కోపం నటించి కొట్టబోయింది.

"ఇదిగో ఇలా బిహేవ్ చేస్తే మళ్లీ రాం, రాం నీకు నాకు." వాళ్లిద్దరి చిలిపి కయ్యం చూసి కామేశ్వరి నవ్వింది.

"మేడమ్ మేం ఇద్దరం మీకు థాంక్స్ చెప్పాలని వచ్చాం. మమ్మల్ని కలిపిన మీ నవలకి, అది రాసిన మీకు మా కృతజ్ఞతలు... ఇన్నాళ్లు సామాజిక స్పృహ ఉన్న రచన అంటే ఏమిటో అర్థం కాలేదు. అది ఇప్పుడు తెలిసింది..." అతను ఆ అమ్మాయి మనస్ఫూర్తిగా అన్నారు. కామేశ్వరి ఆ మాటకి చలించింది. కళ్లు చెమర్చాయి. "ఇంతకంటే ఓ రచయిత్రికిచ్చే అమూల్యమైన కానుక ఏముంటుంది? ఓ రచన

వల్ల ఒక కాపురం కుదుటపడిందంటే రచనకి, నాకు సార్థకత చేకూరింది. థాంక్స్... మీలాంటి దంపతులందరూ మరొక్కసారి ఆలోచిస్తే... చూడమ్మా సుగుణా, విన్నావు కదా వీళ్లు చెప్పింది. నీవు ఒక ఛాన్సు ఇచ్చి చూడు. ఇది రచయిత్రిగానే కాక, నీతల్లిలాంటి దానిగా చెప్తున్న మాట." సుగుణమణి భుజం తట్టి అంది కామేశ్వరి.

సుగుణమణి ఇంతసేపూ ఓడిపోయిన దానిలో తలదించుకుంది. జవాబిచ్చేందుకు మాటలు రాలేదు. చాచిన చేతి వంక ఒకసారి చూసి కామేశ్వరి చేతిలో చెయ్యివేసి గబగబా వెళ్లిపోయింది.

* * * * * *

సుగుణమణి మళ్లీ వచ్చి చెప్తుందనుకున్న శుభవార్త కోసం కామేశ్వరి ఎదురు చూసింది. ఏడాది దాటినా ఆ వార్త వినలేదు. ఓరోజు హఠాత్తుగా సుల్తాన్‌బజార్లో చేతిలో చంటిపిల్లతో దూరంగా కన్పించింది. గుర్తుపట్టి పిలిచేలోగా ఆమె వెళ్లి పోయింది. ఆమెతో మాట్లాడలేకపోయినందుకు బాధపడలేదు కామేశ్వరి. తెలుసు కోవాలన్నది తెలుసుకుని తృప్తిగా ఫీలయింది.

*(వనిత మాస పత్రిక - **1990** ప్రాంతం)*